
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

מבוא לבודהיזם באסיה - 46143

תאריך עדכון אחרון 23-10-2021

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: לימודי אסיה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר אביתר שולמן

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: eviatar.shulman@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: יום ד', 9-10, על-פי תיאום מראש במייל

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

מטרת הקורס להכיר לתלמיד את אופיו התרבותי, הדתי והפילוסופי של הבודהיזם, כפי שהתפתח בהודו וכפי שעבר לארצות מזרח ודרום-מזרח אסיה (בדגש על סין) ולטיבט. הקורס יתחלק לשלוש חטיבות מרכזיות:

בחטיבה הראשונה עוסקת בעקרונות היסוד של הבודהיזם ובה נלמד את תורות היסוד שלו – סיפור חיי הבודהה, ארבע האמיתות, העדר-האני, ועוד. בשלב זה נבחן את ערכי הבודהיזם במבט רחב, מבלי להתעניין במיוחד בהקשרים ההיסטוריים בהן התורות הבודהיסטיות נלמדו במקור ובאופן בו התפתחו בתרבויות שונות.

בחטיבה השנייה נתמקד בבודהיזם ההודי והטהרואדי (Theravāda), כפי שהתפתח בדרום ודרום מזרח אסיה, מהודו אליה נולד הבודהה ועד היום. נבחן את הבודהיזם כתופעה דתית וחברתית בראשית דרכו ונבין את הרעיונות והפרקטיקות שבבסיס הדת הבודהיסטית. חטיבה זו אומנם מתמקדת בדרום ודרום-מזרח אסיה, אבל למעשה היא מבקשת להציג את הבודהיזם באופן כללי כמערכת דתית. בחטיבה השלישית נראה כיצד נולד "הרכב הגדול" (מהאיאנה) עוד בהודו, וכיצד בודהיזם זה השתלב בתרבויות המזרח אסיאתיות והפך נדבך חשוב במרקם החברתי, הפילוסופי והדתי שלהן. נתוודע על הכתבים והרעיונות המרכזיים של המהאיאנה, ונראה כיצד אלה קיבלו ביטוי בתרבויות הבודהיסטיות, עם דגש מיוחד על סין המסורתית ועל יפן. נתייחס גם לסין העכשווית כמקרה בוחן עבור חיי הבודהיזם בהקשר המודרני.

מטרות הקורס:

1. לספק תשתית להבנת הבודהיזם בהקשרו ההיסטורי תרבותי-באסיה.
2. להבין את מבני המחשבה המרכזיים בבודהיזם ולראות את האתגרים שהם מציבים עבור ההגות והדת במערב.
3. לבחון את המשמעות של דת ותרבות בתנועה.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. להבין את הפער בין תופעה רחבה וגלובאלית לבין ביטוייה הפרטניים החלקיים.
2. לזהות שכל תופעה פועלת בהקשר היסטורי ותרבותי מסוים וספציפי.
3. לחדור אל טבעה הריק של המציאות.
4. לזהות את הגורמים בנפש המייצרים סבל.

דרישות נוכחות (%) :

100

שיטת ההוראה בקורס: הרצאות

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. מבוא היסטורי-תרבותי לבודהיזם באסיה ובכלל.
2. סיפור חיי הבודהה.
3. עקרונות היסוד של המחשבה הבודהיסטית - 4 האמיתות.
4. עקרונות היסוד של המחשבה הבודהיסטית - העדר-האני.
5. מפילוסופיה למוסר - התהוות מותנית ותורת הקרמה.
6. תורת המדיטציה הבודהיסטית - "השקטה" ו"ויפסנה".
7. הרקע ההודי לצמיחת הבודהיזם (הינדואיזם) - א'.
8. הבודהיזם כדת וכתפיסה חברתית.
9. מוסד הנזירות והתפתחות המסדר הבודהיסטי.
10. המלך אשוקה ואידיאל השליט.
11. דמות הבודהה במסורת - הבודהה בגלגוליו הקודמים.
12. דמות הבודהה במסורת - הבודהה ושייריו הגופנים.
13. בודהיזם בארצות הטהרהואדה עם סרי לנקה כמקרה בוחן - א'.
14. בודהיזם בארצות הטהרהואדה עם סרי לנקה כמקרה בוחן - ב'.
15. נוסעים ברכב הגדול - צמיחת המהאיאנה.
16. החידושים הגדולים של המהאיאנה.
17. התפיסה העצמית של המהאיאנה - סוטרות הלוטוס ודרשות שלמות החוכמה.
18. פילוסופיה בודהיסטית מהאיאנית.
19. בודהיזם בסין - א'.
20. בודהיזם בסין - ב'.
21. בודהיזם יפני - א'.
22. בודהיזם יפני - ב'.
23. זן-בודהיזם.
24. בודהיזם טיבטי.

חומר חובה לקריאה:

למרבית השיעורים יש קריאה של טקסט מקור, בדר"כ קצר, ולפעמים בעברית. לשיעורים אחרים יש לצפות בסרטון ביוטיוב.

בנוסף, רצוי מאוד ובשיעורים מסוימים הכרחי ללוות את החומר בקריאה מספר פרקים מתוך -

- גתין, ר., (2014). בודהיזם: היסטוריה, דת, תרגול. ישראל: אלטרנטיבות.
- Harvey, P., (2013 [1990]). *An Introduction to Buddhism: Teachings, History, and Practices, 2nd Edition*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Williams, Paul, (1989). *Mahāyāna Buddhism: The Doctrinal Foundations*. New York: Routledge.

חומר לקריאה נוספת:

- Rahula, Walpola, (1974 [1959]). *What the Buddha Taught*. New York: Grove Press, 1-50.
- Olivelle, Patrick, (1998). *The Early Upaniṣads: Annotated Text and Translation*. New York: Oxford University Press, introduction.

- Vetter, Tilmann, (1988). *The Ideas and Meditative Practices of Early Buddhism*. Leiden, New York, KØbenhavn, Köln: E. J. Brill.
- Shulman, E., (2010). "Mindful Wisdom: The \rightarrow Sati-paṭṭhāna-sutta on Mindfulness, Memory and Liberation." *History of Religions* 49.4: 393-420.
 - Strong, J. S., (2001). *The Buddha: a Short Biography*. Oxford: Oneworld, ch.2.
- Strong, John, (2004). *Relics of the Buddha*. Princeton: Princeton University Press, chs. 1,2.
 - Rahula, W., (1956). *The Heritage of the Bhikkhu*.
- Tambiah, S. J., (1970). *Buddhism and the Spirit Cults in North-East Thailand*. Cambridge: Cambridge University Press, c. 5-7.
 - Harris, I., (2005). *Cambodian Buddhism: History and Practice*. Honolulu: University of Hawai'i Press, chs. 3-4.
- Deal, W. E., and Ruppert, B., (2015). *A Cultural History of Japanese Buddhism*. Wiley and Blackwell, chs. 1,4.
- Samuel, G., (2012). *Introducing Tibetan Buddhism*. Oxon: Routledge, chs. 1,4.
- Harrison, P., (2004). "Mediums and Messages: Reflections on the Production of Mahāyāna sūtras." *The Eastern Buddhist* XXXV 1&2: 115-151.
- Nagao, Gadjin, (1991). *Mādhyamika and Yogācāra*. New York: SUNY, ch. 5, 14.
 - Wright, Arthur F., (1959). *Buddhism in Chinese History*. Stanford: Stanford University Press.
- Ch'en, Kenneth K. S., (1973). *Buddhism in China: A Historical Survey*. Princeton: Princeton University Press, chs. 2-4.
- Kieschnick, J., (1997). *The Eminent Monk: Buddhist Ideals in Medieval Chinese Hagiography*. Honolulu: University of Hawai'i Press, ch. 1.
 - McRae, John R., (2003). *Seeing through Zen: Encounter, Transformation and Genealogy in Chinese Chan Buddhism*. Berkeley: University of California Press.
- Samuel, G., (2012). *Introducing Tibetan Buddhism*. Oxon: Routledge, chs. 1,4.
 - Abeyekara, A., (2001). "The Saffron Army, Violence, Terror(ism): Buddhism, Identity and Difference in Sri Lanka." *Numen* 48:1-46.

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 90 %
 הרצאה 0 %
 השתתפות 10 %
 הגשת עבודה 0 %
 הגשת תרגילים 0 %
 הגשת דו"חות 0 %
 פרויקט מחקר 0 %
 בחנים 0 %
 אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:

שימו לב! ציון עובר לתלמידי מדור הודו ואינדונזיה הוא 70. לכל התלמידים האחרים ציון עובר הוא 60
לתלמידי מדור לתרבויות אסיה : יש לפנות למזכירות החוג ללימודי אסיה לבירור ציון המעבר הנדרש
בקורס זה.